

Kwartaalbericht Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel

Derde kwartaal 2014 - 1 juli 2014 t/m 30 september 2014

Samenvatting: dalende rente

- Nominale dekkingsgraad gedaald van 123,7% naar 117,4%
- Reële dekkingsgraad gedaald van 80,3% naar 77,7%
- Beleggingsrendement is 2,4% in het afgelopen kwartaal
- Het vermogen is gestegen tot € 2,41 miljard euro
- De pensioenverplichtingen zijn gestegen tot € 2,05 miljard euro
- Er is sprake van een reservetekort
- Beleggingsrendement over de eerste drie kwartalen is 12,1%

Ontwikkelingen financiële markten

Het derde kwartaal van 2014 is een onrustige periode voor beleggers geweest. Het sentiment werd negatief beïnvloed door het omvallen van de Portugese bank BES die met een injectie van 5 miljard euro werd gered. De geopolitieke spanningen hebben ook een bijdrage geleverd aan beweeglijkheid op de financiële markten. De economische sancties afgegeven door Rusland hebben ook een bijdrage geleverd maar hebben voorsnog een geringe impact. Uiteraard heeft een verdere escalatie wel grotere gevolgen, maar dan niet via de export, maar via een negatief effect op vertrouwenscijfers zoals het consumentenvertrouwen en uiteindelijk de reële economie. Zo zorgt de risico aversie er bijvoorbeeld voor dat de Duitse rente met looptijd van tien jaar een laagte record heeft bereikt.

Hetzelfde geldt voor de voortdurende conflicten in het Midden-Oosten. Economisch heeft het een geringe impact, echter, het sentiment heeft er onder te lijden. Dit werd gezien aan het begin van de maand augustus aan de hand van dalende aandelenindices. Positief nieuws over een mogelijk bestand in Oekraïne heeft uiteindelijk positief gewerkt op het sentiment.

Regionaal zijn centrale banken bezig met het stimuleren van de economie, echter, er zijn grote verschillen. De grote verschillen worden ingegeven door wat de lokale centrale banken gaan doen en de macro-economische cijfers per regio. Zo is er onder beleggers nog steeds twijfel omtrent het rentebeleid van de Fed (het stelsel van centrale banken in de VS). Macro-economische cijfers in de VS zijn sterk, wat de vraag oproept of de Fed wellicht eerder de rente zal verhogen dan verwacht (eind volgend jaar). Hiernaast is de Europese Centrale Bank (ECB) met nieuwe verruimingsmaatregelen gekomen, zoals een nieuw opkoopprogramma van leningen ter ondersteuning van de economie. De rente is weer verlaagd met het deflatiespook in het achterhoofd.

Op macro-economisch gebied zijn in Europa (in tegenstelling tot de verwachtingen) nog geen verbeteringen te zien. Het lijkt er op dat eerdere uitspraken van ECB president Draghi om daden roepen (verdere stimulering en mogelijk ook in Europa 'monetaire verruiming'). De onrust op financiële markten lijkt voorsnog sentiment gedreven, aangezien wereldwijd fundamentele factoren, zoals aangegeven door economische indicatoren, een positieve onderstroom geven.

Financiële positie Pensioenfonds KLM-Cabinepersoneel

De nominale dekkingsgraad, de verhouding tussen het vermogen en de nominale verplichtingen van het fonds, bedraagt 117,4% per eind september 2014. Dit is een daling van 6,3%-punten ten opzichte van het vorige kwartaal. De dekkingsgraad verslechterde vanwege de dalende rente. De waarde van het vermogen is gestegen tot 2,41 miljard euro.

	2014	2014	2014
	Einde derde kwartaal	Einde tweede kwartaal	Einde eerste kwartaal
Nominale dekkingsgraad	117,4%	123,7%	123,6%
Vermogen	€ 2,41 miljard	€ 2,34 miljard	€ 2,19 miljard
Verplichtingen	€ 2,05 miljard	€ 1,88 miljard	€ 1,77 miljard
Rente	2,34%	2,56%	2,74%

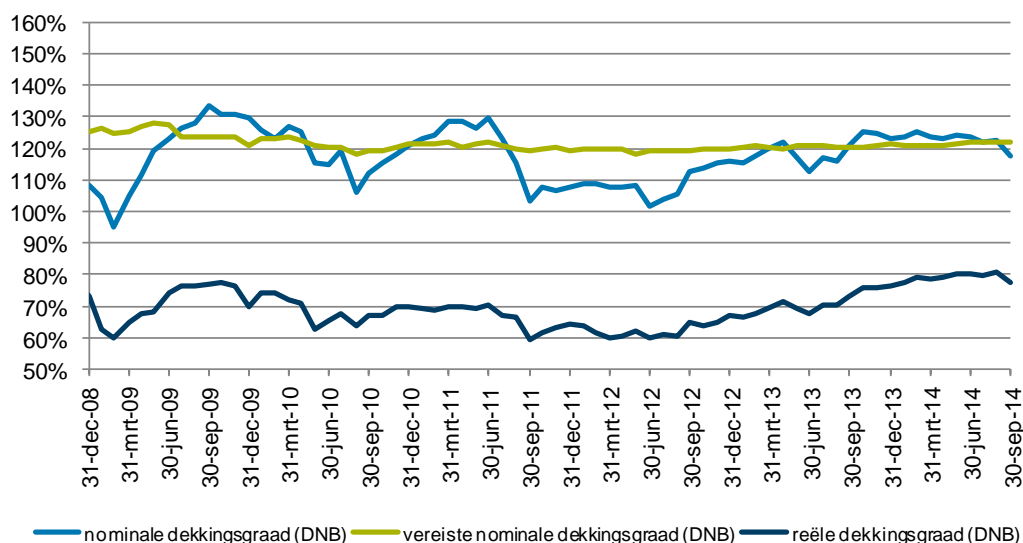
Dekkingsgraad

De volgende grafiek geeft aan: Verloop van de dekkingsgraad, de reële dekkingsgraad en de vereiste dekkingsgraad volgens het Financieel Toetsings Kader (FTK)

Volgens wettelijke richtlijnen moeten pensioenfondsden bepaalde extra reserves aanhouden die als buffer kunnen dienen in slechte tijden. De wettelijk vereiste buffer voor ons fonds bedraagt 21,9%. De wettelijk vereiste dekkingsgraad komt hierdoor op 121,9%. De huidige dekkingsgraad ligt nu onder de vereiste dekkingsgraad, hiermee komt ons fonds in een reservetekort. Dezelfde wettelijke richtlijnen geven ook aan welk vermogen een pensioenfonds minimaal moet hebben. Dit minimaal vereist vermogen is 104,3%. Ook de reële dekkingsgraad is in deze grafiek opgenomen. In de reële dekkingsgraad is de verwachte inflatie meegenomen. Deze dekkingsgraad is van belang voor het bepalen van de mate van indexatie.

De nominale dekkingsgraad op basis van de door DNB gehanteerde rente was 117,4%. De reële dekkingsgraad bedroeg 77,7%.

Verloop dekkingsgraden

Beleggingsresultaten

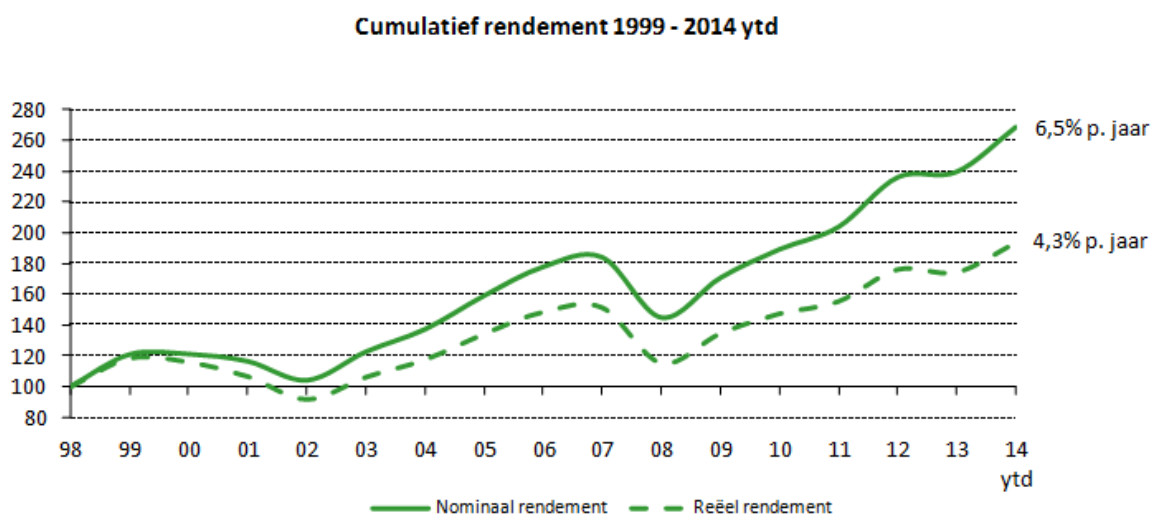
	gewicht %	Q3	YTD
Obligaties	41,5%	1,1%	9,0%
Aandelen	44,5%	1,4%	7,9%
Vastgoed	9,9%	-0,5%	16,2%
Rente afdekking	5,9%	1,4%	-0,2%
Aandelen afdekking	0,3%	0,0%	0,1%
Valuta afdekking	-3,1%	0,1%	0,0%
Liquide middelen	0,2%		
Saldo overige activa/passiva	1,0%		
Totaal	100,0%	2,4%	12,1%

Obligaties en aandelen stegen afgelopen kwartaal in waarde, daarentegen daalde vastgoed in waarde. De Europese Centrale Bank verlaagde de rente en gaf aan dat de bank nog niet klaar was met het ondersteunen van de markt. Tegelijkertijd is het economische herstel in de VS af te lezen aan de dalende werkloosheid. Het economische herstel en de verlaging van de rente gaven de beleggingscategorieën een positieve impuls. Het fonds maakt gebruik van derivaten om risico's af te dekken. De targetafdekking van het renterisico is 50%. Dit heeft in het afgelopen kwartaal een positief effect gehad op het rendement.

De totale beleggingsportefeuille behaalde een rendement van 2,4%. Tot en met het derde kwartaal werd een rendement behaald van 12,1%.

Langetermijn beleggingsrendement

Onderstaande grafiek geeft het nominale en reële cumulatieve rendement van ons pensioenfonds weer sinds 1998. Het rendement vanaf 1998 tot en met het afgelopen kwartaal bedroeg 6,5% op jaarbasis.

Bijlage

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van het fonds is gericht op het veiligstellen van de pensioenafspraken binnen aanvaardbare risicogrenzen. Het bestuur heeft de beleggingen gespreid over verschillende beleggingscategorieën (aandelen, obligaties en vastgoed). Binnen de verschillende beleggingscategorieën wordt gespreid naar regio's en subcategorieën. Het bestuur houdt met dit beleid rekening met het valutarisico, renterisico en het neerwaartse risico van aandelen en vastgoed.

Begrippenlijst

Nominale dekkingsgraad: de verhouding tussen het vermogen en de verplichtingen (de toekomstige pensioenuitkeringen) van het pensioenfonds.

Vereiste dekkingsgraad: deze dekkingsgraad is afgeleid van het vereist vermogen van het pensioenfonds, voorgeschreven door de Pensioenwet (Financieel Toetsingskader). Komt de dekkingsgraad van het fonds onder de vereiste grens, dan is er sprake van een reservetekort.

Minimaal vereiste dekkingsgraad: 104,3 %. Is de dekkingsgraad van het fonds lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad, dan is er sprake van een dekkingstekort.

Reële dekkingsgraad: de verhouding tussen het vermogen en de (toekomstige) verplichtingen van het pensioenfonds, rekening houdend met inflatie.

Vragen of opmerkingen over dit kwartaalbericht? Mail naar communicatie@blueskygroup.nl